СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 2. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 3. січня, 1929. VOL XXXVII. No. 2. Jersey City, N. J., Thursday, January 3, 1929. THREE CENTS

ЗА ФОРСУВАННЯМ ПРОГИБІЦІЇ

ДЮРАНТ ДОСТАВЛЯЄ ФЕДЕРАЛЬНОМУ УРЯДОВИ ПОТРІБНІ ДЛЯ ЦЬОГО МАТЕРІЯЛИ.

НЮ ЙОРК, 2. січня. — В. С. Дюрант, що призначив нагороду на проект найкращого способу переведення прогибіції, оголосив письмо, в якім запитує федеральний уряд, чи він готов форсувати прогибіцію в спосіб, який заповів Гувер у своїй виборчій плятформі. Разом з тим заповів Дюрант, що він передасть урядови той увесь матеріял, який предложив мейор Честер П. Миллс в справі успішного переведення акту Волстеда і за який признано його нагородою Дюранта.

УЧЕНИЙ ПРОТИ ВЧЕНОГО

Д-Р ОСБОРН КРИТИКУЄ ПРОФЕСОРА БАРНЕСА ЗА ТЕ, ЩО ГОВОРИВ ПРО БОГА І РЕЛІГІЮ. ВІН КАЖЕ, ЩО ЦЕ НЕ БУЛО В ПРОГРАМІ ЗІЗДУ УЧЕНИХ.

НЮ ЙОРК, 2. січня. — Виклад проф. Герри Елмера Барнеса в справі ревізії поняття Бога і 10 заповідей дав притоку президентови Американського Товариства для піднесення науки, д-рови Генри Ферфилд Осборнови, до проголошення заяви, що Барнес висказав свої особисті погляди та що предмет, про який він говорив, не науковий і не належить до програми зїзду учених. Осборн висказав жаль, що порушено метафізично-фільософічну релігійну квестію, яка викликала ріжні коментарі. Він жалів, що публика може набрати враження, що істнує антагонізм між наукою й релігією та подав, що багато великих учених були релігійними людьми.

ГВЕЙЛЕН СПОЧИВАЄ.

АЛЕ ТІЛЬКИ ОДИН ДЕНЬ І ТО ЧЕРЕЗ ПРОСТУДУ ТА ВИЇЗД НА ІНАВГУРАЦІЮ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК, 2. січня. — На сам Новий Рік нюйорські бандити відотхнули, бо новий поліційний комішенер набрався підчас нагінки за бандитами простуди, а до того прийшлося йому виїхати до Олбані на інавгурацію нового говернора.

СМИТ ПРИВАТНИМ СИТЕЗЕНОМ.

ОЛБАНІ, 2. січня. — Бувший говернор Смит розпращався з урядом і містом по 8 літах говернорства та 25 літах стейтової служби. Пращання мало наскрізь сердечний характер. Всі стенографісти плакали. Говернор поїде на вакації до Флориди або Европи.

РУЗВЕЛТ ЗВИВАЄ ДО ЗГОДИ.

ОЛБАНІ, 2. січня. — Інавгурація нового говернора відбулася з небувалою помпою. Прийшло багато републиканських послів. Всі вони пращали Смита, а заразом витали Френкліна Рузвелта. Новий говеркор взивав обі партії до кооперації в праці над добром стейту.

НЕ ЗНАЛИ, ЧИ ЦЕ ЖАРТ ЧИ ПРАВДА.

ТОВАНДА, Пенсилвенія, 2. січня. — При новорічній забаві говорили між собою гості про трагічну смерть Мисс Естер Вандерпул, що зажила отруї і померла. Один з гостей, Люї Маєрс, взяв фляшку з тою отрутою і випив. Гості думали, що це собі новорічний жарт. Але за хвилю побачили, що це не жарт, а правда. Маєрс помер до трох годин.

ГУВЕР НЕ ПОТРЕБУЄ ПОРАДИ.

ВАШИНГТОН, 2. січня. — Д-р Вурк, голова Републиканського Народного Комітету змушений був на сам Новий Рік оголошувати спростовання, будьтоби він іменував членів найближчого кабінету Гувера. Д-р Вурк подав, що він міг би піддати свою думку тоді, колиб його Гувер запитав, а того не було; і не знати чи взагалі буде, бо Гувер добре знає, хто надається на секретарів кабінету.

Д-рови Вуркови закидували, що він поручив Гуверови номінацію Миссис Алвин Т. Герт з Кентоки на секретаря справ внутрішних. Проти цього саме Вурк протестує.

СМЕРТНІСТЬ ЗРОСТАЄ.

АЛЕ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 2. січня. — За послідний рік було в місті 126,332 народин. А вмерло 12.92% на тисячу. В попередних пятьох роках вмирало пересічно 12.22% на тисячу живучих.

КУЛИДЖ ВЕРТАЄ.

БУДЕ КОНФЕРУВАТИ З ФАРМЕРСЬКИМИ ЛІДЕРАМИ.

БРОНСВИК, Джорджія, 2. січня. — Президент Кулидж переїхав через стацію в дорозі до Вашингтону, куди поспішає по святочнім відпочинку, щоби вирішити фармерську справу і облекшити під тим оглядом ґрунт Гуверови, коли він обійме владу.

МОНКАДА ПРИ ВЛАДІ.

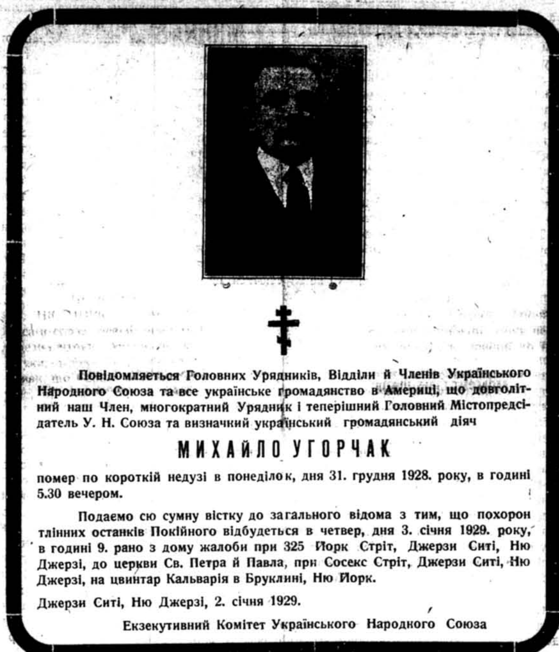
МАНАГВА, Нікарагва, 2. січня. — Перший президент з боку ліберарів обняв владу. Інавгурація відбулася в повнім спокою. Президент піднїс, що край находиться тепер у більшім спокою ніж коли небудь інде.

Кажуть, що цей спокій треба завдячувати у великій мірі послідній візиті Гувера. З нагоди його побуту зійшлися разом всі найбільш завзяті політичні вороги і зо всіми ними переговорював Гувер. Всі вони сиділи перший раз за одним столом, разом з Гувером. Це й злагідніло настрій.

АЛЬКОГОЛЮ НЕ БРАКУВАЛО.

ШІСТЬ ОСІБ ЗАТРУЇЛОСЯ АЛЬКОГОЛЕМ.

НЮ ЙОРК, 2. січня. — Новий Рік стрічало місто серед шуму і гуку. Рівнож і з алькогольними напитками, яких всюди було подостатком. Того дня було тільки 6 випадків смерти з затроєння алькоголем. У порівнанню з минулим роком, число невелике.

Повідомляється Головних Урядників, Відділи й Членів Українського Народного Союза та все українське громадянство в Америці, що довголітний наш Член, многократний Урядник і теперішний Головний Містопредсідатель У. Н. Союза та визначний український громадянський діяч

МИХАЙЛО УГОРЧАК

помер по короткій недузі в понеділок, дня 31. грудня 1928. року, в годині 5.30 вечером.

Подаємо сю сумну вістку до загального відома з тим, що похорон тлінних останків Покійного відбудеться в четвер, дня 3. січня 1929. року, в годині 9. рано з дому жалоби при 325 Йорк Стріт, Джерзи Сити, Ню Джерзі, до церкви Св. Петра й Павла, при Сосекс Стріт, Джерзи Сити, Ню Джерзі, на цвинтар Кальварія в Бруклині, Ню Йорк.

Джерзи Сити, Ню Джерзі, 2. січня 1929.

Екзекутивний Комітет Українського Народного Союза

МУДРИЙ КОРОЛЬ СІЯМУ.

Король Сіяму видав приказ, щоби в неділі та свята відбувалися публичні лекції з области моралі та етики. Що більше, сам король виготовив для цеї цілі окремий підручник. Король сподіється, що цим способом він постепенно знищить вбивства, розбої та грабіжі. Добре було би, якби король Сіяму прислав до Польщі свій підручник.

НЕУСПІХ ІДЕЇ ПАНЕВРОПИ.

В паневропейськім союзі, що його оснував граф Калерґі Куденгав, дійшло до поважних розходжень між предсідником Союзу та німецькою ґрупою. З причини цих розходжень більшість членів німецької ґрупи покинула Союз. До цих членів прилучився теж президент німецького парляменту Лебе, один з діяльних членів паневропейського союзу. В письмі, яке він переслав на руки гр. Калерґі, він пише, що в останньому часі вся діяльність Союзу обмежувалася до полагоджування спорів між її членами.

ТЕРМОМЕТЕР — ВЕЛИКАН.

Німецький музей у Монахові має найбільший в світі термометер. Має він 21 метрів висоти, а вказує температуру при помочі електричного получення з маленьким термометром нормальної висоти.

ПІШКИ ДО АФРИКИ.

З дому втікли і досі не вернули два львівські гімназійні учні Францішек Баран і Станислав Мороз. Оба малі втічачі під впливом подорожної лектури мріли вже здавна про подорож до Африки.

ВБИЛИ ПОЛІЦІЯНТА.

Невідомі справники вбили поліціянта з Сокільник, Станкевича. Вступне слідство ствердило, що злочин попсвнили місцеві молодь, яка вже віддавна грозила вбитому поліціянтови.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ.

PROTEST AGAINST POLISH OUTRAGES.

Brooklyn, New York, Ukrainians protest Polish outrages.

THE STANDARD UNION of Monday, December 24, 1928 reported:

POLAND FLAYED BY UKRAINIANS.

Resolution Denouncing Treatment of Fellow Nationals Adopted.

More than 1,000 Ukrainians held a fiery meeting last night at the Ukrainian National Hall, 101 Grand street, for the purpose of protesting vigorously against what was termed the outrageous oppression by Poland of non-Polish nationalities. Denuciation of Poland was shouted from every corner of the room.

When addresses were completed, the principal ones, being made by Dr. A. Myshuha, H. Bardak, and M. Lemyk, resolutions of protest were adopted. Copies were sent to Frank Kellogg, Secretary of State and Sir Eric Drummond, Secretary General of the League of Nations.

НАРОДИ НОБЛЯ ПІСЛЯ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ.

До сьогодня Франція й Німеччина має чотирох лявреатів Нобля, Англія трох, Норвеґія, Данія, Швеція, Італія, Еспанія й Польща по двох, Швайцарія, Індія й Бельґія по одному. Росія й Злучені Держави Америки не мають зовсім лявреатів Нобля.

МИТНА АФЕРА В СТАРОГАРДІ.

Митна сторожа в Старогарді відкрила на велику міру зокроєну контрабанду дорогоцінних каменів з заграниці. Поліція арештувала кількох поважних місцевих купців. Вартість сконфіскованих дорогоцінностей сягає кількадесять тисяч золотих.

З СУДОВОЇ САЛІ.

В Перемишлі починається розправа проти студента університету Вахняка, який з заздрости застрілив свою любку, семинарійну ученицю Сербенську. Після злочину намагався він поповнити самогубство. Після повороту до здоровля поставлено його перед суд.

ЕПІЛОГ ДУШОГУБСТВА ПРИ ВУЛ. ПЕКАРСЬКІЙ У ЛЬВОВІ.

Військовий трибунал засудив підпоручника Заленського, обвинуваченого в убивстві Іжовської, на 5 літ кріпости і позбавлення старшинського степеня.

ТИФ НА БІЛОРУСІ.

На Білорусі занотовано кілька випадків черевного тифу, який зайшов там на тлі голоду.

СЛОВО ЧЕСТИ АНГЛІЙЦЯ.

Інспектор лондонського товариства обезпечень - Голянд, Гаррул, дістав візвання як свідок до суду в Дубліні. В серпні його пірвали бандити в околиці Дубліна, а потім випустили за викупом. Бандитів переловили і Гаррул мав потвердити на суді їх тотожність. „Чи ви пізнаєте їх?" — спитав судя. „Коли бандити мене звільняли, я дав їм слово, що не виявлю їх судови та не зраджу перед судом. Цього слова я мушу дотримати". Тоді судя загрозив Гарруилови, що його самого віддасть під суд. „Це вже ваше діло — відповів Гаррул — але я Англієць, а Англієць ніколи не ломить свого слова, навіть коли дає його розбійникам". Судя перервав засідання, щоб обдумати, яке становище заняти супроти свідка, що відмовляється зізнавати. Але Гаррула спасли самі обвинувачені. Зворушені його поведінкою джентельмена, вони признались до вини і дістали 15 місяців.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОПОНУЮТЬ ПОЛЬЩІ ВІЧНИЙ МИР

ОЧЕВИДНО ВВАЖАЮТЬ КВЕСТІЮ КОРДОНІВ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА СОВІТАМИ ОСТАТОЧНО ВИРІШЕНОЮ. ВВАЖАЮТЬ, ЩО ЗЕМЛІ, ЯКІ ПОЛЬЩА ОДЕРЖАЛА ПО РИЖСЬКОМУ ДОГОВОРОВИ, МАЮТЬ НА ЗАВЖДИ ЛИШИТИСЯ ПРИ НІЙ.

ВАРШАВА (Польща), 2. січня. — З великим задоволенням стрінули пропозицію большевицького комісаря Літвінова, підписати договір про незаконність війни. Совіти пропонують Польщі підписати умову, по якій пакт Келога негайно набере сили у взаємовідносинах між Польщею та Росією.

Одночасно Літвінов просить французьке правительство повідомити правительство Злучених Держав, що большевики стараються негайно перевести в життя договір Келога, не чекаючи ратифікації його иншими державами.

Таку саме пропозицію, як Польщі, Літвінов одночасно зробив і Литві. Польща не дасть своєї відповіди, поки не зясує відношення Злучених Держав, Англії та Франції до пропозиції Літвінова.

КЕМАЛЬ БОРЕТЬСЯ З АНАЛЬФАБЕТИЗМОМ.

СПОДІВАЄТЬСЯ ЗА 4 МІСЯЦІ ЗМЕНШИТИ СКІЛЬКІСТЬ АНАЛЬФАБЕТІВ З 90% НА 10% ВІДНОСНО ВСЬОГО НАСЕЛЕННЯ.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ (Туреччина), 2. січня. — В день Нового Року Кемаль Паша розпочав активну боротьбу з анальфабетизмом населення Туреччини. Він сподівається на протязі короткого часу майже все населення навчити грамоти.

Почалася справжня мобілізація всього населення Туреччини, коли по всіх містах і селах спеціяльні післанці били в тарабани та закликали населення мужеське й жіноче, у віці від 16 до 40 років, негайно приступати до науки латинської азбуки. Для цього по всій країні відкрито тисячі спеціяльних шкіл, що на протязі 4-ох місяців повинні вивчити населення грамоти.

ДАЛЬША ЕВРОПЕЇЗАЦІЯ КИТАЮ.

ПРАВИТЕЛЬСТВО НАКАЗАЛО ЗАВЕСТИ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ КАЛЕНДАР.

ШАНГАЙ (Китай), 2. січня. — Президент китайського націоналістичного правительства Кай-Шек звертає увагу населення в своїй новорічній відозві на розпорядження уряду, щоби завести в Китаю західний календар. Перший раз Китай святкував Новий Рік одночасно з иншими цивілізованими народами.

До цього часу Новий Рік по китайському календарю припадав на 9. лютого.

ТРОЦЬКИЙ ДАЛІ НА ЗАСЛАННЮ.

БЕРЛІН (Німеччина), 2. січня. — Комуністична газета „Фолькс вілле" повідомляє, що Сталін відмовився дозволити Троцькому переїхати на південь Росії для лічення. Причина відмови та, що Троцький не хоче признати найменшої рації політиці Сталіна.

Дружина Троцького в листі до „Фольксвілле" повідомляє, що вона, син та муж терплять на малярію. Особливо важко живеться тепер, коли стало зимно, а хати у Вірному не пристосовані до такої погоди.

З кінця жовтня до Троцького жадного листа не перепускають, а його телеграми залишаються без відповіди.

СОВІТИ НЕЗАДОВОЛЕНІ.

ВИРОК ПОЛЬСЬКОГО СУДУ В СПРАВІ ЗАМАХУ ВОЙЦЕХОВСЬКОГО НА ЛАЗАРЕВА ВИКЛИКАВ РІШУЧИЙ ОСУД „ЗВЕСТІЙ".

МОСКВА (СССР.), 2. січня. — Польський суд засудив Войцеховського на десять років вязниці за замах на большевицького торгового агента Лазарева у Варшаві. Це викликало незадоволення в Москві, бо суд не пристосував до Войцеховського тієї статті закону, по якій карається за замах на урядові особи. Тоді кара булаб значно більша.

Так само „Звестія" незадоволені тим, що польський суд не признав, що Войцеховський був членом одної організації, котра плянувала вбивство Лазарева. В цьому газета вбачає, що Польща не думає припинити в себе діяльности ріжних протибольшевицьких імігрантських груп.

ПАНЕВРОПЕЙСЬКИЙ КОНҐРЕС.

ПАРИЖ (Франція), 2. січня. — Газета „Матен" оголосила заклик голови Паневропейського Товариства, в котрім він закликає правительства европейських держав урядити в 1929 році паневропейський конґрес. Европа повинна взяти зразок з Америки й подібно панамериканській Лідзі створити паневропейську лігу.

Лише утворивши конфедерацію европейських держав, — говориться у відозві, — можна розвязати такі питання, як обмеження узброєння держав, становище національних меншостей і т. п.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ВИБОРІВ.

ЛОНДОН (Англія), 2. січня. — Рижський кореспондент „Таймса" повідомляє, що в Москві скликано нараду 600 співробітників виборчих бюр. На цій нараді вони мають виробити плян заходів по боротьбі з антикомуністичним рухом, що завдно збільшується на селах.

ВИБУХ ГАЗУ.

БЕРЛІН (Німеччина), 2. січня. — В місті Дуісбург трісла під землею газова рура. Вибух був такої сили, що потряс близькими домами.

Газ заповнив деякі доми, в яких жили робітники. В одному домі знайшли затроєними 3 дорослих і 2 дітей. З инших домів забрано до шпиталів понад 40 осіб.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	3.75	На пів року	3.75
Three months	2.00	На три місяці	2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	5.00	На пів року	5.00
Three months	2.75	На три місяці	2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З ПРИВОДУ КОЛЯДИ

Як кождого року так і сего підуть по наших громадах з колядою. Практика минулих літ змушує нас сказати з приводу того слів кілька.

Наша Коляда це давня, гарна установа. Вона є виявом того, що почуваємо себе добрими сусідами, сердечними приятелями, щирою громадою, одною великою родиною. І як такі, взаїмно себе відвідуємо і взаїмно складаємо собі желання.

Та попри ту чуттєву сторону коляда має ще інший характер. Вона сповняє ще другу, не менш важну функцію. Вона є висловом наших гуманних почувань.

Вже такий завівся звичай у народів, що з приводу Різдва збирають всюди жертви для бідних і нещасливих. Вистарчить переїхатися на тиждень перед Різдвом по нюйорських субвеях, щоб переконатися, яку то широку добродійну акцію ведуть американські добродійні організації, скільки то вони збирають на добродійні цілі з нагоди Різдва. Навіть американські часописи, що звичайно не займаються збірковою акцією, присвячують на довгий час перед Різдвом цілі сторони виключно добродійній різдвяній пропаганді.

І наша українська коляда сповняла і сповняє досі рівнож подібну велику гуманітарну функцію. Дівчата і хлопці, а то й старші, хори, а то й музичні банди, жертвують час, труд і готовий гріш, щоб дати доказ, що вони святкують як високо культурні і гуманні люде, та що в день радости памятають і за других, нещасливих і голодних. А як свідомий нарід ми маємо перед собою ще й другі культурні цілі, що звязані тісно з нашим національним ідеалом, з нашою боротьбою о державну незалежність. І за них памятаємо.

Найпевніший і найбільш трівкий, та завше доцільний шлях до самостійности йде через свою РІДНУ ШКОЛУ. І ось тому звикли в старім краю призначувати тепер РІЗДВЯНУ КОЛЯДУ ВИКЛЮЧНО НА РІДНУ ШКОЛУ. Те саме пробували і в нас в Америці перевести. Але воно не вдавалося, бо є повно місцевих потреб, які покриваються рівнож з коляди. Та всеж таки ніяка свідома громада не відмовлялася ніколи колядувати на Рідну Школу в старім краю. Навпаки, найбільшою колядою була звичайно коляда на Рідну Школу. Так повинно бути і сего року. Тимбільше, що старий край тепер під ще більшим польським гнетом, а наші інституції понищені наслідком листопадових польських звірств. Тому хай ні одна громада не відмовиться від коляди на Рідну Школу.

А заразом памятаймо й на те, щоби не обтяжувати громад колядами на такі цілі, які не такі важні як загально-народні. Бо на них можна збирати при інших нагодах.

Д-р Остап Грицай.

ПАМЯТИ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

В 65-ліття уродин.
(1864—1928).

(Докінчення)

Так у майстерній революційній картині „Сміх", в якій підчас революційного розруху в місті наймичка адвоката Чубинського, Варвара, починає злорадно реготатися з затривоженого панства, а пан Чубинський щойно під гук розбиваних вікон та далеких криків зреволютованої товпи починає розуміти, чому наймичка, замісць співчувати з заляканим панством, так страшно сміється. Тепер Чубинський дивиться на Варвару і — каже автор — „побачив те, біля чого щодня проходив, як той сліпий. Ті босі ноги, холодні, червоні, брудні й порепані... Як у тварини. Дранку на плечах, що не давала тепла. Землистий колір обличча... синці під очима... То ми все ззіли, разом з обідом... Синій чад в кухні, тверду лаву, на якій спала поміж помий, бруду і чаду... ледви прикриту... як у барлозі. Як та тварина. Зламану силу, що йшла на других. Сумне, каламутне життя, вік у ярмі... Без просвітку, вік без надії, робота, робота, робота... і все для других... для других... для других... щоб їм було добре... їм, тільки їм... а він хотів ще од неї призні!..." — Так в революційних картинах „Він іде", „Persona grota", „Невідомий", „Під мінаретами" і в цілім ряді инших, які розбирати подрібно тут не місце. І таксамо прегарно малює Коцюбинський утечу з панської неволі в нарисі „Дорогою ціною". Завжди його людина відчуває болючо гнет неволі й вишуку („Ціповяз"), завжди вона стремить до чогось красшого („Полюдському"), і волїє смерть, ніж муку в темряві пропащого життя. („Що записано в книгу життя").

„Знаю — каже один з героїв оповідання „Хо" — що доведеться мені рахуватися з чималими трудноощами, стрінути багато перешкод, але теж багато й віри в мене у свою ідею, багато сили молодої, багато енергії вкладу я в свою працю..." —

І коли Коцюбинський з одної сторони малює нам, як ярмо чужинецького панства гнобить низші верстви нашого народу, і викликує в них відрухи визвольного бунту, то з другої в нього малюнки боротьби з духовою темравою в народі самім. Боротьби, веденої свідомими одиницями зі свідомою метою підготовлювати в народі грунт для красшого життя. Духова темрява цеж в основі речі властива причина розпаношення чужинецьких царів на рідній землі, тимто передовсім її треба побороювати. Богато-богато прегарних думок про це находимо ми у творах Коцюбинського. Так нпр. в оповіданню „Посол від чорного царя": — „Я думав: поруч живуть люде — одні безпомічні, здичілі з темноти, другі освічені, узброєні в знаття — і не злучаються, не єднаються, мовби Бог зна які кордони розлучали їх. Це мене вражало. Світло стоїть поруч з темрявою і не розгонить морока. Навіщо таке світло? Що воно варт? Згадались мені красші люде, яких но я знав; згадалось, як на збірках однодумців маніфестували вони свою любов до народу — і я побачив, що в тих людей, частогусто щирих, не стає чогось, не стає властиво зваги взяти розбрат з життям упривілейованих кляс і, замісць великих слів, робити хоч мале, та справді покотиче діло... „Особливо гарні гадки на цю тему стрічаємо у згаданому вже нарисі „Хо", де Коцюбинський в постаті старого діда Хо, подуманого ним як демон страху, розмальовує стільки поетично гарно що й ідейно глибоко той страх, що здержує людей від сміливих, визвольних починів, хоч дід Хо змиршавілий пів-мертвяк і тільки чекає на те, щоб хтось, не злякавшися його, звалився на сміливе діло і тимсамим визволив і його з муки вічного скитання. Значить — сміливі почини вбивають усіх демонів страху; хто відважний і бадьорий, той визволює себе й инших в цьому життю. Ця прегарна думка переведена тут головно з погляду на відвагу працювати для народа; одні герої тут труси й малодушні егоїсти, яким лячно наражуватися на небезпеки визвольної праці (Макар Іванович, панна Ярина), а другі сміливі світлоносці, що не лякаються на шляхові визвольного почину нічого. Це й одно з найкрасших оповідань в нашого письменника, гідне того, щоб знала його кожна українська дитина на память. Бо ми ще й сьогодня бачимо скрізь якогось страшного Хо при наших починах, і не важимося дуже часто вдарити гаразд там, де тільки одного удару тріба, а зараз щось гниле і змиршавіле — розвалиться. І скрізь учить нас великий письменник, що розуміння чужого горя, співчуття для нашого нещасного брата та людини взагалі — це заповіт, який в першій мірі зобовязує того, хто хоче зватись людиною. З цього погляду незвичайно гарне є оповідання „Пятизлотник", де бідна баба Хима жертвує на голодних останній гріш, хоч вона враз зі своїм чоловіком голодує („її серце умлівало з жалю за тими голодними, хоч невідомими їй людьми").

Взагалі співчуття — це один з найкрасших і найглибших рисів в нашого письменника; воно надає кожному малюнкови людини в нього той невимовно ніжної тонкости, якої до Коцюбинського не стрічається в ніякого з великих оповідачів України, а після Коцюбинського теж в нікого. І це власне своєрідний, оригінальний рис в його творчости, що революціонер і співчутливий поет обєднуються в ньому так тісно, так гармонійно, що кожна картина в Коцюбинського чарує нас передовсім своєю захоплюючою, артистичною красою. Якої теми він і не доторкнувся, під його тонкими руками переміняється все в золото краси. Ніколи не мається в Коцюбинського враження, що він — так нпр. як Іван Франко — проповідує нам такі то й такі думки з метою поширити їх в суспільности для просвітних, культурних чи визвольних цілей. В нього і найпростіший малюнок із сірої буденщини — це в першій мірі твір високого мистецтва, бо він знає людину в найглибших глибинах її душі, він один з найбільших психольогів в літературі світа — без порівнання красший, ніж Максим Горкий або й Зельма Лягерлеф. І тому найкрасші картини в ньому це мов чарівний світ, який ми бачимо наче перший і останній раз. Зза того то геніяльно гострого і геніяльно тонкого ока для тайн людської душі, Коцюбинський по моїй думці і найкращий уподобник і знавець жіночої душі, якого знає досі українська література. Тут не може з ним рівнатися в нас ніхто, навіть наші найславніші письменниці, Леся Українка й Ольга Кобилянська — ні. Я сказавби навіть, що оскільки дивитися на малюнки жінок в Коцюбинського з погляду на проблему соціяльного визволення жінки, то тут він далеко глибший своїм підходом до справи, ніж Кобилянська. Жінка Кобилянської не переконує нас ніколи безумовною правдою своєї чисто людської індивідуальности. Вона з одної сторони занадто поетична, а з другої надто безвольна жертва буденщини, хоч проти неї завжди хотіла боротися. Тимто найцінніше в Кобилянської те, що вона принціпіяльно говорить у справі жіночого руху й визволення. Зовсім инакше в Коцюбинського. Він замісць виголошувати свої думки про питання соціяльного визволення жінки, обмежується майже скрізь на самі малюнки поневоленого або пропащого жіночого життя, малюнки далекі від усякої тенденції й односторонности, зате такі вражаючі своїм чисто життєвим змістом і гіркою правдою життя, такі захоплюючі несхитною вірністю розмальованої жіночої душі, що читач розуміє їх принціпіяльне значіння для жіночого питання красше, ніж читав би цілостріннові аргументи спеціяльного твору про те питання. Бо Коцюбинський розмальовує свої жіночі постаті так майстерно, що ми мусимо співчувати з ними й без огляду на те, чи вони по звичайному розумінню грішні чи негрішні, чи вони своїм характером і вдачею бездоганні чи ні. Ніколи Коцюбинський не підкрашує жінки поетично ідеальними прикметами — так як це любить Кобилянська — він зберігає скрізь, значить добачує своїм геніяльно тонким поглядом ті ледви вловимі, в найглибших глибинах затаєні риси жіночої душі, що в цілости складаються на її світла і її конечні тіни, і тому від його жінок так і дихає чудовою, иноді потрясаючою дійсністю життя. Так в оповіданню „На віру" тут маємо проблему невінчаного подружжа — постаті Насті й Олександри. В оповіданню „Дорогою ціною" прегарний тип геройської Соломії. В довшім нарисі „Лялечка" тип сільської учительки Раїси Левицької, одна з найкрасших жіночих подоб, сотворених Коцюбинським. В оповіданню „Фата Моргана" типи селянок Маланки й Гафірки, у творі „Тіни забутих предків" — з гуцульського життя — гуцульські жіночі типи, як ось Марічка і Палажка. І цілий ряд инших. Потрясаючо трагічний тип сельської матери розмалював Коцюбинський в оповіданню „Що записано в книгу життя", оповіданню, яке можна порівнувати хіба ще тільки з поемами Тараса Шевченка. Годиться зазначити при тім, що обік подоб українських жінок Коцюбинський, використовуючи своє поміщення підчас побуту в Криму і в Бесарабії, сотворив теж ряд жіночих постатей з цих середовищ, передовсім татарських — в оповіданню „На камені" та „В путах шайтана" (Фатьма й Емене) — а далі молдавських (Гатица в „Пе-коптьор", Маріора в нарисі „Для загального добра"). Скрізь тут маємо зразки жіночої недолі в її найріжніших, здебільшого перегнилим звичаєм запровинених проявах, але кожна жінка тут инакша, кожна репрезентує якусь індивідуальну силу і змогу боротися за своє право, хоч і не виявляють цього високопарними словами, тільки активністю, відміреною автором дуже переконуючо відповідно до характеру, вдачі, окружения і обставин, серед яких даній жінці доводиться жити.

На окрему згадку заслугує геніяльний хист Коцюбинського в мальованню природи („Intermezzo") яким він дорівнює і найславніших малярам природи у світовій літературі. Тут він створив стільки дорогоцінних картин, що гідно обговорити те все можнаб тільки в окремій студії про нього.

Так кінчаючи отсю мою коротку згадку про великого оповідача, висловлюю побажання, щоб твори Коцюбинського знайшлися в хаті кожного американського Українця, щоб вони були читані й почитані як святі книги українського народу, бо вони овіяні не тільки великим Генієм, але й великою любовю до рідної України. А обовязком наших письменників булоб, подбати збірним трудом про переклади творів Коцюбинського на европейські мови, передовсім на німецьку, французьку й англійську. До цього мусять узятися наші компетентні люде з усею серйозністю, і гроші на таку роботу повинні бі в нас знайтися.

Михайло Коцюбинський.

ПОСОЛ ВІД ЧОРНОГО ЦАРЯ

Оповідання.

Я сказав старості, що незабаром приїду до них з такою машинкою, що нею патрети здіймають, та й подавсь собі... За два тижні потому запрохав я ще одного аматора фотографії, поклав на бричку апарат і гайда до гуцулії в гостину...

Була неділя. Днина видалась чудова, тиха, тепла, яка буває лиш у маю. Коли ми підіздили до села і я з гори глянув на ріжнобарвну юрбу, якою захряс майдан коло коршми, серце моє — серце завзятого фотографа — жвавіше затріпалось у грудях. Наш візник-молдуван зикнув на коні й пустив їх з гори що-духу. Ми вскочили в село з розгону, серед гуркотні коліс та куряви промчались проз музики, проз коршму і стали під вербами край дороги. Вийняв я з брички апарат, поставив на приладжений товарищем триніжок, і тільки нанявся чорним сукном, аби навести на танцюючі коло обектив, як серед танцюючих зробився якийсь рух, якесь сум'яття; дівчата кинули парубків, збились у купу, а вдтак з страшним криком у ростіч... Ми бачили, як вони скакали через плоти, з якимсь диким жахом неслись через городи по грядках, вибігали за село, на лани і там никли поміж високою кукурудзою... Музики раптом увірвали. Парубки під коршмою глухо загомоніли... Ми нічого не розуміли. Ми лиш бачили, що юрба сунеться в наш бік. Насамперед обступили нас баби. Вони мовчали, але в їх поглядах, звернених на нас, було стільки злости, стільки ненависти, що нам аж якось зробилось.

— Що таке сталося? чого дівчата повтікали? — поспитав я.

— Га! хиба я не казала! — прискочила до нас одна баба і вдарила кулаком об кулак. — Хиба-ж я не казала вам, матінки мої! Приїхали від чорного царя, бодай би ся стік оден з другим, щоб запроторити в неволю наших дівчат, та ще ся питає, чого дівчата повтікали... А все зле та немудре на вашу голову!..

Баби не дали скінчити. Її слова були тою краплиною, що переверщає повний у щерть келих. Жінота загула, як злива, як рій роздратованих шершенів. Зчинився врешті гвалт, на тлі якого чутно було то з одного боку плач, а з другого лайки й прокльони. Тут же за нами сидла долі якась розпічена жінка і хлипала:

— Два тижні, кумоньки мої, голосить моя Домаха... що-дня, що-дня... Цить, дурна, кажу їй, а вна: „повішуся, утоплюся, каже! Вже май*) лучче мені не животіти, як під чорного царя йти"... Цить, дурна, кажу їй, а вна...

— Ти чого став, як свиня перед гарбузом? — гукала друга на чоловіка. — чом не возьмеш ломаку та не потороциш їм тоту машину, що вони нею людей калічуть! Чи й ти під чорного царя схотів?..

Що за чортовиння?... Чорний цар... машина, що людей калічить!.. Нічого не розумію, хоч забий. Виловлюючи однак з несказаного гвалту окремі слова, я якось вияснив собі, хоч не зовсім добре, що про нас, може дякуючи неясній звістці про наш приїзд од старости, склалась легенда: нас приймають за послів од якогось чорного царя, що припоручив нам „вибити патрети" з дівчат, а потому приїдуть другі й половлять тих, що до вподоби чорному цареві. Друга версія твердила, що ми антихристи і машиною калічимо людей... Злість мене просто взяла. Почав я пояснити бабам, по що, я приїхав і що то за машина, але де там! Не ймуть віри, все своє плещуть, ще більший шарварок ізняли...

— Тьфу на вас, дурні баби! — кажу врешті, — може ваші чоловіки розуміші.... Та за свій апарат, та до чоловіків. Але тільки мій треногий друг зробив зо мною кілька ступнів у сторону чоловіків, що мовчки стояли осторонь — гей, як не шарахне від нього моя „Гуцулія", немов од чорта...

Що тут діяти в світі божому? Вже я й обектив здіймав, і апарат розбирав, показував, що він не стріляє, як запевняли баби — ніщо не помогло. Ніхто навіть не підходив ближче: усі з острахом, з неймовірою стежили за кожним моїм рухом, боячись якоїсь несподіванки. А баби все підюжують, все нацтирують:

Ото нам батьки! Ото нам парубки красні! Коби їм аперед носа вхопили дочок і дівчат — вони-б лиш дивились, роззявивши рота, на тото...

Чоловіки спершу лиш воровсе позирали на нас, та де-далі й між ними здіймався гармидер. Якийсь дід в одному шматті, розхристаний, без шапки, почав лаяти й кляти панів. І Господи! чого тільки він не бажав панам, як тільки не кляв їх! Колиб хоч десята частина з його бажань здійснилась, земля б стала вільною від панів, ба й сама память про них щезла-б на віки вічні. Юрма серед реготу й кепкування підхопила дідові лайки — і пішло! Я не буду переказувати вам тих лайок, та й не зможу. Скажу тільки, що лаялись стращенно: опріч українських, руснаки попереймали молдуванські лайки, пі-ж українські, пройшовши крізь фільтр української вигадливости, стали пічуйнішими, дошкульнішими; тут кляли й матіркували у все, в що хочете: в хрест, віру, Богородицю, душу, ворота і навіть свічку... Таку експресію смакування і спирт у лайках знайдете хіба у італійських лязароні.

Наше становище робилось неприємним. Юрма де-далі напомповувалась власними вигадками, де-далі розпалювалась. Я хотів звернутися до старости, щоб принаймні знав мене, та на лихо староста поїхав у город на ярмарок.

Та от, на наше щастя чи нещастя, з юрми вийшов якийсь огрядний чоловік, сміливо приступивсь до нас, оглянув на всі боки апарат, обмацав його і, заохочений нами, попрохав „вибити" з його патрета.

Ну, хвала Богові, одітхнули ми: ачей не пропаде марне касова екскурсія.

— Знаєте що, чоловіче? — кажу, підмовте-но кілька розумніших парубків, то вже разом зфотографуємо вас.

— А добре! — каже, та й пішов поміж народ.

Звістка про наш замір „вибити патрета" з парубків блискавкою розлетілась по майдані серед збуреного натовпу; всіх разом осяла одна думка: чорному цареві треба до війська гарних хлопців і ми, посланці того царя, за тим власне й приїхали у село з проклятою коробкою. До нашого чоловічка прискочила його жінка і з голосінням потягла в юрму. Баби зняли лемент, як по покійнику, чоловіки грізно загули. З коршми вибігли пяні парубки, кинулись до плотів, витягли кілля і до нас...

— Бий їх!... Лупи по голові! Трощи чортову треногу коробку! Не діждуть бачити нас під чорним царем!

Нас оточили зо всіх боків, стиснули. Червона, розпашена жінота верещала над нами, сікалась до нас з дрючками. Прудка гутірка „Гуцулії" злилась в один безладний гук, в один безконечне „май-май-май!" Я вхопив у обійми апарат і тим урятував його від неминучого загину: здоровий кіл, що націлився в нього, минув мені лиш перед очима і гупнув по землі... Мій компаньон, наляканий до смерти, вхопив чорне сукно і підняв його високо над головою, мов корогов.

— Гвалт! — кричав він в нестямі, — ратуйте!

Хто його зна, чим скінчилась би ця історія, колиб наш візник молдуван, побачивши нашу скруту, не пробився кіньми крізь тиск. Ми скочили на бричку, молдуван затяв коні, але ще не кінець на тому. Парубки за нами.

— Перекидай воза... перекидай воза... май борше, бре... май борше! — захочували їх з юрми.

Кілька здорових хлопів прискочило до брички, підважили васаг і булиб напевно перекинули, колиб налякані коні не шарпнули враз бричкою й не помчали нас на гору з такою прудкістю, з якою ми спускались згори. Ми летіли, аж дух захоплювало, а за нами навздогін з свистом, реготом і гойком гнались парубки, погрожуючи кулаками...

Солонина відсапнув, дровів рукою по чолі, немов хотів відгнати звідти хмарку неприємних згадок, і випив духом склянку холодного чаю.

— Цілу дорогу я лютував. Темний, дикий, безглуздий народ! Через якусь дурну вигадку, якусь нісенітну легенду він ладен був розбити мені дорогий апарат, скалічити або й позбавити мене життя... Та пишна, ставна „Гуцулія" здавалась мені тоді гніздом розбійників, яким місце в тюрмі, а не на волі... Я лаявся, та не

(Докінчення на стороні 3-тій).

*) Русини перейняли від молдуван, між иншим, слово „май" — більше і радо вживають його для порівнюючого ступеня.

ХТО НЕ В РЯДАХ ПРОСВІТИ — ЦЕЙ ВОРОГ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. МІСЦЯ ДЛЯ ТАКОГО НЕ ПОВИННО БУТИ СЕРЕД НАС.

СОЮЗОВЦІ! ПРИ СЬОГОРІЧНІЙ КОЛЯДІ НЕ ЗАБУДЬТЕ ЗА СВОЮ ВЛАСНУ ДОБРОДІЙНУ ІНСТИТУЦІЮ — СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИСТ З КРАЮ: ХТО ВИХОВУЄ ХРУНІВ.

З мого рідного села Утиховичі, повіт Перемишляни, одержав я письмо, яке характеризує в многім теперішні відносини в краю.

Поминувши особисті справи, читаємо там таке:

„Коло нас ріжні річи. Уже пять місяців ми маємо у себе в селі молодого священика. Се чоловік військовий. Підчас війни служив він як Український Січовий Стрілець. Був хорунжим. В війні з Поляками служив при літаках (аероплянах). Тяжко знайти такого високого хлопа як він. Самособою розуміється, що він є патріот. Люди троха його бояться. І добре, що бояться, бо через се дещо поправилось в нашій кооперативі. (Правда, є дальше такі хруні, що їх навіть мені до склепу нашого не заманить. Не годні ніяк покинути Нахмана).

„Як пригадуєш собі, у нас колись Станек побудував був звичайний млин. Тепер наш мельник продав дві части млина двом Мазурам і всі три до спілки спровадили машини і переробляють млин на вальцовий. Тепер йде робота аж гудить, та може незадовго будемо мати з свого млина муку. Мотор на ропу має мати силу 40 коний. Отже мотор буде сильний. Крім сего будуть закладати турбіну.

„Для добрих людей в нашім селі сталася досить приємна річ. Село позбулося свого злого духа. Тому місяць вмер Вітославський (пан з Жилки). У нас через нього було вже так зле, що здавалося, що треба буде з села втікати. Дібрав собі в громадській раді таких лизунів, що чорт з тою компанією не давби собі ради. Ну, але минувся той компанії злий дух і тепер ми троха і-наше дихаємо — та піднеслисьмо голови а та компанія троха похнюпилася. Був в селі і другий чорт — Циганюк (ніби син Вітославського) — але і його чорт зі села вирвав. Так ось наші Когути, Мирки та Кобрини стратили нараз аж двох своїх опікунів та дорадників.

„Вітославский мав щось кільканацять моргів ліса та кільканацять моргів зрубу, але якось Пан-Біг дав йому на хвильку розуму, тай все продав нашим людям. Зіставсь був еще фільварок, але і його купив якийсь господар з Брухович. Отже і то пішло в наші руки. Щастя, що не купив який Мазур, а якийсь вже торгував його.

„Скажу Вам, Гавриле, щё одну новину — сподіюся, що буде вона для Вас досить приємна. Іван Шинкар продав у нас в селі всьо свое поле і обійстя та купив за ті гроші обійстя та поле від одного Мазура-кольоніста за Добряничами.

„Випадалоб Вам, Гавриле, розказати дещо з сего, що тепер діється у нас в краю. Я однак сего не роблю, бо Ви се певно дуже добре знаете. Знаете може лучше ніж деколи люди тут в нас в краю. З газет ми дуже мало можемо довідатися, бо газети конфіскують. А як чоловік щось довідається поза газетами, то сховає собі і не признається нікому, що щось більше знає. Тепер легко попасти в біду, і то ще через своїх людей. А Ви там вичитуєте в своїх газетах навіть такі річи, чого ми тут не можемо чути ні знати. Тому і не буду Вам за се розказувати. Одно Вам скажу: Колись, а властиво все, було тяжко нам тут жити, але так тяжких часів як тепер наш нарід ще не переживав ніколи. Щоби так годен, то я-б нині кинув службу, та ішов шукати иншого хліба.

„Випадалоби Вам дещо розповісти і про наше село, але щож... в нашім селі нічо такого не діється, щоби варта було про се писати. Селом заволоділа купа хрунів з богачом Миколою та Іваном Антоновим на чолі. Ціле село ведуть куди хочуть. **Іван Антонів** (є він заступником війта) подяку не відбере від жадного господаря, як цей не дасть йому яких 20 сотиків на польський дім в Тернополи та на шпиталь для польських жандармів. Кажу Вам, що переконуюся, що нема гірших хрунів, як наші „вчені-премудрі" Американці. Я дивуюся: Був чоловік в Америці, щось більше видів, жив поміж мудрійшими людьми, щось від них може научився, а верне до краю, то остатний хрунь зробиться. Такими є всі ті в нашім селі, які були в Америці. Оден Плебанський Гринь до них не вдався. Сей оден тримається троха та бокує від них.

„От і кінчу — та здоровлю Вас та цілу Вашу Родину, Ваш щирий друг".

В цьому листі говориться про Івана Антонова, про якого згадується в листі як Мирку. Цей хрунь був в Америці таким завзятим комуністом, що навіть відрікся рідної сестри, бо вона не була комуністкою. Але, як бачите, приїхав до краю, то відразу пішов прислужуватися Ляхам. Тут він прислужувався й хрунив на користь московських посіпак, а там пішов до Ляхів. Наше село колись було перше в повіті, а тепер ізза таких хрунів, як Мирка, зовсім національно пригнічене й прибите. Ось до чого доходить людина, коли вона загубить національне почуття.

С. Качаровський.

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ НА РІДНИЙ КРАЙ.

Замість висилки святочних желань зложили в Домівці У. Н. Союза слідуючі:

У. Н. Союз: На Рідну Школу по $10: Т. Грицей, В. Левчик; по $5: І. Каштанюк, Р. Слободян; по $1: А. Онисик, Ольга Милянович.

„Свобода": С. Ядловський $10; П. Маційовський $5; Марія Левчик $1.

Друкарня: По $2: С. Гладкий, В. Кушнір, Н. Н., Е. Парницький; по $1: Й. Сілецький, Т. К., С. Шимон, Т. Гіль.

Редакція: О. Ревюк $15 ($10 Р. Ш. а $5 „Просвіта"), В. Кедровський $10 ($7 Р. Ш. а $3 „Просвіта"), Л. Мишуга $25 ($15 Р. Ш. а $10 „Просвіта"), О. Стеткевич $5.

Разом зложено $115 і відослано до Обеднання.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЛУДЛОВ, МАСС.

Союзове Товариство оснувало українську школу.

Мимо цего, що наша громада невеличка, бо числить всего около 60 родин, ми ніколи не забуваємо за будуче нашої нації, за наше молоде покоління. Тому і цего року наше товариство оснувало у себе українську школу.

Дотепер ходить до школи 38 дітей. Є надія, що число дітей перевисшить хоч 50. Це вже буде залежати від наших громадян, котрі повинні зацікавитися нашою школою та помогти своїм дітям набути знання української мови і дати їм змогу пізнати „Чиї вони, яких батьків діти".

Наука відбувається три рази на тиждень, а це: в понеділок, середу і пятницю о год. 5—7 вечером, у місцевім Народнім Домі.

Товариство вистаралось о фахового учителя, яким є п. В. Петрусик. Постаралося рівнож о відповідні шкільні прибори і підручники, одним словом зробило все, щоби поставити школу на гідній висоті. Школу ведеться на чисто національнім грунті, без жадної політично-партійної закраски.

Ми віримо, що всі Українці, що замешкали в Лудлов, Масс., віднесуться до нашої школи з належитим зрозумінням і тим поможуть осягнути нашу ціль, — себто виховати наших дітей не тільки на добрих горожан Злучених Держав, але й на вірних синів України.

Громадянин.

Щойно появилися з друку дві пісні, які повинні найти собі почесне місце в музичній літературі кождої християнської родини, котрій музична культура не є чужа. Ці пісні це „ОТЧЕ НАШ" (THE LORD'S PRAYER) з українським, староцерковним і англійським текстом, та „ВІРУЮ" CREDO, Символ Віри, або THE APOSTLES' CREED) з староцерковним текстом і англійським виговором для котрі церковного письма не знають.

ОТЧЕ НАШ
The Lord's Prayer
Ukrainian Old Church and English Text
Piano accompaniment and Violin obligato by
Michael Zazulak
МИХАЙЛО ЗАЗУЛЯК
Ціна 65 центів
Price Sixty Five Cents
New York City

Обі пісні скомпоновані на оден голос і пяно, а пісня „Отче наш" має ще окремо акомпаніямент скрипки. Це перший раз в історії церковної музики скомпоновано ці дві пісні на сольовий голос з супроводом музичних інструментів.

Все (титулярні сторони, текст і ноти) крім двох друкарських орнаментів на послідних сторонах, виконано видавцем власноручно; ці дві пісні (Отче наш і Вірую) ним також компоновані й відспівані свого часу для Грамофонової Компанії COLUMBIA (№ 70003).

Рисунок обгортки скомпоновано на підставі українських народних взірців, які й виявляють наглядно культурне багатство українського народу. Ціна пісень вельми умірковані (примірникова копія 65 ц., до кождого однак замовлення, без огляду на скількість примірників, треба долучити 10 ц. на покриттє коштів пересилки). Належитість за одну копію-пісню можна пересилати почтовими дво-центовими марками (2 c. STAMPS), а більшу суму почтовим переказом (MONEY ORDER).

У нинішні часи жахливого морального занепаду ціль виданих пісень є ясна й всім зрозуміла. Коли тютюн, алькоголь-горівка й карти впливають на людський організм і характер руйнуючо, то вплив згаданих тут пісень на людську душу є благородний а в найгіршім разі не буде відемний. „Отче наш" і „Вірую" скомпоновані так, що до вивчування цих пісень треба музичного таланту, а передовсім хотяй знання музичних знаків нот, тощо). Для цеї причини ці пісні повинні викликати у співаків наших церковних, головно хорів, більше заінтересованняся наукою нотного співу. Ці пісні можна співати не тільки підчас Богослуження в церкві, але й на концертах.

ВІРУЮ
Credo
Ukrainian Old Church Text with English Pronunciation
Solo Voice and Piano Accompaniment
by
Michael Zazulak
МИХАЙЛО ЗАЗУЛЯК
Ціна 65 центів
Price Sixty Five Cents
New York City

Наших Всч. Духовних Отців, П.П. Дяко-учителів та співаків головно церковних хорів, як також і всіх любителів української пісні проситься присвятити прихильну увагу згаданим тут пісням. Видавець старався вельми щиро, щоби так зовнішний як і внутрішний вид пісень відповідав їх змістови та цили; у виданне цих пісень вложено богато трудів і коштів та тепер полишається нашим співакам і любителям української музики лише активно оцінити цю працю, та взявши ще під увагу істину, що видавець, межи иншими цілями бажав піддержати й своє сумнє, невеселе життя — розкуплять скоро перший наклад.

Ці пісні можна набути у всіх українських головних музич. підприємствах (MUSIC STORE), або прямо замовляти у видавця на адресу: **Mr. MICHAEL ZAZULAK, 951 WASHINGTON AVENUE, BRONX, NEW YORK CITY.**

Частинку чистого доходу призначено на допомогу Українським Інвалідам у старій Батьківщині.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Українські Стрільці зорганізувалися.

В Шикаго повстала нова організація, а іменно Стрілецький Гурток як відділ Стрілецької Громади, якої головний осідок тепер у Филаделфії. Що хто не говорив, але признати треба, що український стрілець стоїть дійсно на висоті своїх завдань. Вистарчило, щоби закликати стрільців й вони відгукнулися з усіх сторін, зійшлися спільно й заложили свое огнище. Є їх в Шикаго вже 20 в їхньому гурті, а якщо є в околиці Шикага їх більше, то й гурт зорганізований вже зросте, це певна річ, бо стрілець не знає перепон, як й не знав їх тому десять літ назад. Стрілецький гурток в Шикаго, хоч новий, не думає лише сидіти і платити вкладки, як це по наших товариствах буває. Він думає точно виповняти завдання, які на него наложили головна його організація та його стрілецьке імя. Члени гуртка рішили на своїм зібранню, яке відбувається правильно кожної другої неділі, йти з колядою, щоби зібраний гріш вислати на будову дому для своїх бувших товаришів по зброї — українських інвалідів. Стрільці своє зобовязання виконають, та рівночасно отсим взивають українську громаду в Шикаго, бути щедрою, та в день Рождества Христа памятати й на тих, котрі стратили все, що мали, в нерівнім бою за Рождество своєї вітчини.

За управу Стрілецького Гуртка:

С. Куропась,
І. Побуцький.

Спосіб. — Лікар позволив тому хорому пити одну склянку вина денно, а я бачив, що він пе вже шесту з черги!

— А, бо він для порядку був у шістьох лікарів. Кождий дозволив йому одну склянку.

РОСІЙСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

В театрі CAMEO на 42-ій вулиці і Бродвей в Ню Йорку показується в сім тижни фільма **„Російської Революції".** Аранжером і директором картини являється S. M. EISENSTEIN, той сам, котрий зробив своє імя славним на екрані картиною Потьомкіна. Картина російської революції представляє страшні десятьдневні дні в Росії, котрі потрясли цілим світом осенію 1917 року. Фільма зроблена підприємством „Совкіно" в Москві, а сюди показується вона підприємством „Амкіно", представником Совкіна. Ціла фільма показує перебіг того десятьдневного страхіття революції, яке спалахкотіло в 1917 році в Росії як зрив до революції, робітничі згромадження, упадок Керенського, прихід Леніна, спустошення зимової палати і кінцева побіда революції. Ціла фільма є дуже цікава, як під зглядом подій, які представляє, так і під зглядом технічного виконання.

(Докінчення зі ст 2-гої).

ПОСОЛ ВІД ЧОРНОГО ЦАРЯ.

міг з лайками викинути злість, що клекотіла у мене в середині. Вже дома я трохи заспокоївся, але ніч мав неспокійну. Тяжкі сни, перериваючи сон, чергувалися з прикрими споминами, з якимись глухим несвідомим почуттям, що здіймалось десь з глибини й турбувало мене. На другий день мені було недобре. Щось мулило на серці. Надаремно намагався я розважити себе в гостях та на забаві. Як пішов, так і повертав сумний, роздратований. Що за мара? Невже тота нещасна пригода, що мглаб скінчитися гірше, ніж скінчилася, так сколотила мій спокій? Я сердивсь, нарікав себе мазуном, лемішкою — ні, не помагає. Я втратив сон, апетит, в моє життя влізло щось, з чим ніяк не могла впоратись моя звичайна урівноваженість. Я перестав виходити між люде, нікого не приймав, я зачинявсь у хаті з своїм неспокоєм, з своїми думками. А ще той темний, дикий нарід, проклятий мною, і тут не давав мені спокою. Память уперто малювала недавню пригоду, а думки, як роздратовані, насилились на мою голову... Я думав: поруч живуть люде — одні безпомічні, здичілі з темноти, другі освічені, узброєні в знаття — і не злучаються, не єднаються, мов їх Бог зна які кордони розлучали їх. Це мене вражало. Світло стоїть поруч з темрявою і не розгонить мороку. На віщо таке світло? Що воно варт? Згадались мені кращі люде, яких-но я знав; згадалось, як на збірках однодумців маніфестували вони свою любов до народу (памятаєте мої промови? Мені й досі соромно за них) — і я побачив, що в тих людей, часто-густо щирих, не стає чогось, не стає властиво зваги взяти розбрат з життям упривілейованих класа, замісць великих слів, робити хоч мале, та справді пожиточне діло... Оглянувся я на власне життя — сите, безжурне, порожнє. Що воно мені дало? Чи мав я хоч одну чисту радість, чи хоч раз почув задоволення од сповнення кращих людських обовязків, хоч пальцем, наприклад, кинув для того, аби в тій темній безодні, що недавно мене не поглинула мене, хоч трохи розвиднілося? Всі ці думки не нові були для мене. Скільки раз я красно виголошував їх на зібраннях! Але ніколи досі ті думки не чіпали мене глибоко, та й ніколи не відносив я їх до власної особи. Аж тепер, під свіжим вражінням недавньої пригоди, я чув, як щемить мое серце, не маючи відповіді на пекучі питання, як мучать мене ті думки. Все те, з чим раніш годився лиш розум, але не приймала осліплена воля, не пускали до серця егоїстичні побудки — все те з непереможною силою встало перед мене і прикликало сумління до відповіді. Годі вам розказувати детально про боротьбу, яку я зчинив з собою, з своїми звичками, застарілими поглядами — скучно воно буде, та й ви самі і так все це найкраще зрозумієте... Доволі що я, худий і похмурий, ледве плентавсь по світі. Знайомі розпитували, чи не слабий я? А я й справді був слабий од зворушених думок, розбудженого сумління, од порожнечі життя. І дивна річ! Відтоді я зненавидів свій апарат, наче він був винуватцем моїх мук... Я зібрав усі фотографічні причандали, скинув їх жужмом у куток біля апарату і накрив усе чорним сукном. Сумний, у жалобі, позирав на мене з кутка мій колишній приятель, але мені було не до нього...

І знаєте, чим скінчився перший акт моєї драми? Гомиречною гульнею!... За два місяці я стільки випив усяких трунків, що другому сталоб на ціле життя... Два місяці пяний туман розпирав мені голову, а на серці як нудно, так нудно... Треба мати залізний організм, як у мене, аби витримати хоч два місяці такого життя... Отож тіло витримало, та не витримав збунтований дух... Не залив червака, що точив мене безупинно, тра було якось инше рятуватись...

І от одної безсонної ночі я зважились...

Я кинув службу, продав свій апарат, дорогу панську одіж, склав якусь копійчину і рушив на село, тільки вже не послом від чорного царя, а від царя ясного, що йому на ймення світло знання і любови.

Вас дивує, чого я став крамарем, а не пішов учителювати або писарювати... Так, бачите, зручніше. Тут я почуваюся вільним, незалежним, не знаю над собою жадної контролі, ніхто не втручається мое приватне життя... Навіть ясне око пана станового не зупиняється на такій маленькій особі, як сільський крамар, а маленькій особі, тим часом, уже хоч би через її незначність, легше наблизитись до селянина, легше вплинути на нього, робити діло...

— Тільки чи багато зробить одна людина? — додав Солонина по хвилькові задумі.

Вечір непомітно минув. Крізь одчинене вікно дивилась на нас чорна ніч, на світло лямпи летіла роєм нетля і билась крилами об скло, самовар тихо виводив остатню пісню, а ми ще довго, до пізньої доби, вели бесіду в бідно вмебльованій кімнатці серед глухого руснацького села.

З вірою, з запалом неофіта розгортав передо мною Солонина плян своєї діяльности на селі, ділились зо мною своїми спостереженнями, своїми радощами й смутком, а я слухав і чув, як сповнює мое серце, як мені хочеться разом з ним і вірити, і надіятись.

Пізно ми облягались тої ночі, а другої днини, лиш сонце встало й туман заграв через гору, а чорногузи по стріхах, витягнись на одній нозі, одностайним клекотанням вітали раніше сонце, я покидав руснацьке село, розбуджене до праці чудовим літнім поранком.

Січень, 1897. — Вишиця.

— Коли маєш такого доброго чоловіка, то чому з ним уєсь сваришся?

— Бо по кождій суперечці дістаю від нього гроші на сукенку чи капелюх.

З УКРАІНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Свято відродження Західної України.

Десять років минуло з того часу, як на Західній Україні відбулася велика подія, коли український нарід зірвався до боротьби за свою державу. Тоді спали кайдани з рук і ніг українського народу Галицької Землі й наш нарід став вільним.

Память тої великої хвилі відсвяткувала й сиракюзська українська громада. 25 листопада відбувся концерт, урядженний заходом товариств та братств на честь героїв України.

Панахиду по полеглих героях відправив о. Сидоряк. Підчас панахиди переведено збірку на будову дому інвалідів у Львові. Ця збірка дала 114 долярів, а разом із доходом з концерту (46 дол.) вислано на згадану ціль 160 долярів.

Концерт відбувся в парохіяльній салі, де уряджено могилу на спомин героїв, що поляги в боротьбі за визволення нашого рідного краю.

Розпочато концерт гимном „Май контрі", а також „Далека ти, а близька нам". Хор виступав під проводом Якова Гайдука. Добре підібрану програму пісень хор виконав гарно й присутні оплескували його виступи із захопленням.

Виступи хору переривалися деклямаціями та сольовими співами. Сольові точки виконали: п. А. Пишняк (їй акомпаніювала панна О. Шкапяк) і пані Гнаткова з Рачестер, Н. Й., при акомпаніюванню панни Климців, теж з Рачестера. П. А. Пишняк відома сиракюзькій громаді, бо вона вже нераз тішила її своїм мельодійним голосом.

Пані Гнаткова з Рачестер, це вже можна сказати фахова артистка, що зі своїм добре вишколеним голосом може виступати в найбільшій салі. Тому не диво, що публика змушувала її кілька разів до повторення співу.

Програму концерту доповнювала гра на скрипку Володимира та Ольги Сидоряків і Марії та Ірини Гучко, а також деклямація Осухівського. Парохіяльна банда відограла кілька музичних композицій.

Реферат про події в 1918 році виголосив стрілець УГА. Гаврило Туркевич. Він, як учасник героїчної боротьби нашої армії яскраво розповів про її геройства, страждання й про варварства Ляхів. Він закінчив закликом вірити, що недалеко вже той час, коли встане соборна й самостійна Україна.

На кінці концерту гром. В. Осухівський дякував усім тим, що причинилися до урочистого відсвяткування десятої річниці проголошення державности на західних землях України.

Святочний концерт закінчено співом національного гимну: „Ще не вмерла Україна".

Громадянин.

В КОЖДІЙ УКРАІНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Шпак грає у гостинниці в білярд. Пробив діру у зеленому сукні.

Господар (сердито): Для початкуючих я не маю білярду!

— Що значить початкуючий? Я вже зробив пяту діру у зеленому сукні.

—o—

— Подумай собі, яке я мав щастя! Як я сидів вночі з тобою у гостинниці, вломився до мене злодій.

— І ти називаєш це щастєм?

— А так, нещасливий вломник лежить уже в шпиталі. Моя жінка гадала, що то я вертаю до дому і спрасила йому гарну лазню.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ своєї сестри Марії Малко, зам. Ярмош, з села Двірці, пов. Жовква, останній раз мешкала в Baltimore, M. D., No. 3. 915 Fait Ave. Хтоби про неї знав, або вона сама, прошу зголоситися до її брата: IVAN MALKO, Ama Timber Co., Camp II, 2. Foleject, Ont., Canada. 2-3

ФАРМА коло Скенектеди, Н. Й., 80 акрів, всі будинки, 8 коров, 3 коні, 150 курий, машини до роботи, паші досить до нової. На продаж або в заміну за праперти в стейті New Jersey. Ціна $8,000.00. Також маю доми, бизнеси і фарми до продажи або в заміну в Ню Бронзвік, Н. Дж. Коли що потребуєте, голосіться до свого на адресу: 304-9

WILLIAM SULEM,
Lincoln Highway, opp. Lincoln Gardens,
NEW BRUNSWICK, N. J. — R. 5.

Свій до свого! — Свій до свого!

ПАННА ЗОФІЯ ЛІЩАК
українська фризієрка

вдоволить всіх дівчат і женщин. Виконує всі роботи, як: марсел, пермамент-вейв, стриження та все, що входить в обсяг женської тоалети, по знижених цінах. Приходіть під ч. 608 — 2nd Ave., New York City, межи 33-ою а 34-ою ул. Tel. Caledonia 6371.

Mr. I. Knowitt — He didn't know an honest man when he saw one. By Thornton Fisher

I CAME IN TO TELL YOU THAT THE SUM TOTAL ON THIS BILL YOU SENT ME IS INCORRECT, MR. KNOWIT!

INCORRECT? NEVER!

THERE'S A DIFFERENCE OF $3 IN THIS BILL WHAT I OWE YOU AND YOUR FIGURES SHOW - YOU'VE MADE A MISTAKE!

I NEVER MAKE MISTAKES!

BUT I ASSURE YOU THERE IS AN ERROR!

WELL, YOU PAY EXACTLY WHAT THE BILL CALLS FOR - THAT SETTLES IT!

ALRIGHT! I'M SATISFIED! THE BILL CALLS FOR $15 WHEREAS IN REALITY IT SHOULD HAVE BEEN EIGHTEEN!

INTERNATIONAL CARTOON CO., N. Y.